

**Міністерство освіти і науки України**

**Державний заклад  
«Південноукраїнський національний педагогічний університет  
імені К. Д. Ушинського»**

**Кафедра політичних наук і права**

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ**  
**до самостійної роботи та виконання індивідуального навчально-дослідного**  
**завдання**  
**з дисципліни «Історія держави і права України»**  
**для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**  
**галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»**

Розробник:  
Гедікова Н. П.  
д. політ. н., проф.

**Одеса –2021**

УДК : 342(477)(091)(075.8)

ББК 67

*Рекомендовано до друку Вченою радою  
Південноукраїнського національного педагогічного університету  
імені К. Д. Ушинського (протокол № 13 від 24.06.2021 року)*

#### **Рецензенти:**

**Матвєєва Лілія Георгіївна** – доктор юридичних наук, професор, завідувач кафедри теорії та філософії права Одеського державного університету внутрішніх справ.

**Таха Рияд Шамсан** – доктор юридичних наук, викладач кафедри політичних наук і права Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського».

#### **Гедікова Н. П.**

Г 28 Методичні рекомендації до самостійної роботи та виконання індивідуального навчально-дослідного завдання з дисципліни «Історія держави і права України» [для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» денної та заочної форм навчання]. Одеса : Вид-во «Університет Ушинського». 2021. 58 с.

Методичні рекомендації укладені відповідно до Освітньо-професійної програми «Право» для підготовки фахівців першого (бакалаврського) рівня вищої освіти галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право» та робочої програми навчальної дисципліни «Історія держави і права України» і містять завдання для самостійної роботи, приблизну тематику індивідуального навчально-дослідного завдання та методичні рекомендації щодо їх виконання і захисту, тестові завдання для самоконтролю, перелік запитань для підготовки до складання екзамену, систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни, рекомендовані джерела інформації.

## ЗМІСТ

<b>ПЕРЕДМОВА</b>	<b>4</b>
<b>РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ</b>	<b>5</b>
1.1. Загальні положення	5
1.2. Теми, обсяг та завдання для самостійної роботи	6
<b>РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ</b>	<b>17</b>
2.1. Загальні положення	17
2.2. Тематика та вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання	18
2.3. Захист індивідуального навчально-дослідного завдання	25
2.4. Дотримання вимог академічної доброчесності	26
<b>РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ</b>	<b>27</b>
3.1. Тестові завдання для самоконтролю	27
3.2. Перелік запитань для підготовки до складання екзамену	33
<b>СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ</b>	<b>37</b>
<b>РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ</b>	<b>53</b>
<b>СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ</b>	<b>56</b>
<b>ДОДАТКИ</b>	<b>57</b>

## ПЕРЕДМОВА

Самостійна робота здобувача вищої освіти є основним засобом засвоєння навчального матеріалу з дисципліни «Історія держави і права України» у вільний від аудиторних занять час. Самостійна робота здобувача вищої освіти формує низку необхідних компетентностей, серед яких здатність працювати автономно, визначати, формулювати та розв'язувати проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та приймати обґрунтовані рішення, а також набуття навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій для пошуку, оброблення, аналізу та використання інформації з різних джерел.

Самостійна робота включає підготовку здобувача вищої освіти до усіх видів поточного і підсумкового контролю, у тому числі практичних занять, контрольних заходів (складання підсумкового тесту та екзамену), самостійного опрацювання окремих питань, що не розглядалися у лекційному курсі, а також виконання творчо-аналітичних завдань до кожної з тем навчальної дисципліни та індивідуальних навчально-дослідних завдань.

Здобувач вищої освіти допускається до семестрового контролю, якщо він виконав усі види робіт, передбачені робочою програмою з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» на семестр.

# РОЗДІЛ 1. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

## 1.1. Загальні положення

Самостійна робота здобувача вищої освіти – це активні форми індивідуальної і колективної діяльності, спрямовані на закріплення пройденого матеріалу, формування навичок аналітичної роботи та вміння на практиці реалізовувати отримані знання.

*Основними завданнями самостійної роботи є:*

- вироблення навичок ефективної самостійної пізнавальної діяльності з опрацювання та засвоєння навчального матеріалу з навчальної дисципліни;
- підвищення ефективності навчального процесу за допомогою організації позааудиторного навчання відповідно до особистих здібностей кожного здобувача вищої освіти;
- оволодіння культурою розумової праці, вмінням орієнтуватися у потоці наукової інформації, розвиток незалежності мислення, формування власного погляду на питання, що вивчаються;
- формування потреби до неперервної самоосвіти, самовдосконалення своїх знань, поширення кругообігу.

Самостійна робота здобувачів вищої освіти починається після вступної лекції, на якій викладач дає основні рекомендації щодо методики самостійного опанування курсом «Історія держави і права України».

*Самостійна підготовка здійснюється у таких формах:*

- опрацювання теоретичних основ прослуханого лекційного матеріалу з використанням конспекту лекцій, підручника, довідкової літератури тощо;
- вивчення окремих змістових модулів курсу (тем або питань), що передбачені для самостійного опрацювання з метою реферування, складання тезисного плану, конспекту тощо;
- реферування першоджерел;
- аналіз, синтез, порівняння, узагальнення явищ, фактів, закономірностей, викладених у друкованих джерелах інформації, з метою підготовки відповідей на поставлені напередодні запитання;
- підготовка додаткового матеріалу до лекції відповідно до заданого плану;
- підготовка до виступу на практичному занятті;
- підготовка письмових завдань з самостійної роботи відповідно до заданого плану до кожної з тем навчальної дисципліни;
- підготовка індивідуальних навчально-дослідних завдань;
- підготовка до проведення контрольних заходів;
- робота з пошуковими системами Інтернет.

*Загальні рекомендації до організації самостійної роботи:*

1. Уважно ознайомитись із розгорнутим змістом дисципліни, використовуючи конспект лекцій та відповідну літературу.

2. Знайти та визначити місце зазначених для самостійної роботи тем у загальній структурі курсу.

3. Уважно прочитати питання за кожною темою та знайти відповіді на них у рекомендованій літературі.

4. Законспектувати найважливіші теоретичні положення кожної теми.

5. У ході опрацювання теоретичного матеріалу визначити незрозумілі теоретичні виклади з метою подальшої консультації з викладачем.

6. Найбільш складні теоретичні положення рекомендується зазначити у окремому конспекті з метою їх засвоєння та подальшої рекомендації з викладачем.

7. Вивчаючи матеріал, чітко відокремлювати його теоретичну та практичну частини.

8. За вибором здобувача вищої освіти, окремі теоретичні теми або питання можна оформити у вигляді реферату.

9. Опрацьовуючи практичний матеріал, постійно звертати увагу на його значущість та перспективи подальшого втілення у життя.

10. Самостійну роботу виконувати систематично, за відповідним планом.

11. Завдання з самостійної роботи розглядатимуться під час проведення практичних занять.

Зміст самостійної роботи здобувача вищої освіти з дисципліни визначається робочою навчальною програмою, методичними матеріалами, завданнями та вказівками викладача.

Самостійна робота здобувача вищої освіти забезпечується навчально-методичними матеріалами, передбаченими робочою навчальною програмою дисципліни: підручниками, навчальними та методичними посібниками, конспектами лекцій, методичними рекомендаціями з проведення практичних занять; методичними рекомендаціями з організації самостійної роботи та виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань тощо.

Навчальний матеріал дисципліни, передбачений для засвоєння здобувачем вищої освіти у процесі самостійної роботи й виконання індивідуального навчально-дослідного завдання, виноситься на підсумковий контроль разом з навчальним матеріалом, що вивчався під час аудиторних навчальних занять.

## 1.2. Теми, обсяг та завдання для самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин		Форма контролю
		Денна	Заочна	
1	Тема 1. Історія держави і права України як наука і навчальна дисципліна.	2	4	
2	Тема 2. Перші державні утворення і право на території України.	3	4	
3	Тема 3. Становлення і розвиток Київської Русі (VI – початок XII ст.).	2	5	
4	Тема 4. Правова система Київської Русі.	2	5	

5	Тема 5. Державність Русі у період феодальної роздробленості (30-ті рр. XII ст. – XIV ст.). Галицько-Волинська держава та її право (XIII – друга половина XIV ст.).	2	5	Індивідуальна, групова співбесіда, усне, письмове опитування, виконання практичних завдань
6	Тема 6. Суспільно-політичний лад на українських землях в литовсько-польський період (середина XIV – середина XVII ст.).	2	5	
7	Тема 7. Правова система на українських землях у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.	2	4	
8	Тема 8. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право.	2	4	
9	Тема 9. Формування української держави та її розвиток у період національно-визвольної війни (1648–1657 рр.).	2	4	
10	Тема 10. Українська гетьманська держава та її право у складі Московії (друга половина XVII – кінець XVIII ст.).	3	4	
11	Тема 11. Суспільно-політичний лад та право на українських землях у складі Російської імперії у XIX ст.	3	5	
12	Тема 12. Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Російської імперії на початку XX ст. до 1917 р.	2	6	
13	Тема 13. Суспільно-політичний лад і право на західноукраїнських землях в кінці XVIII – на початку XX ст.	3	5	
14	Тема 14. Державне відродження і законодавство України періоду національно-демократичної революції (1917–1920 рр.).	2	5	
15	Тема 15. Суспільно-політичний лад і право Західноукраїнської Народної Республіки (1918–1923 рр.).	2	6	
16	Тема 16. Держава і право УСРР в умовах нової економічної політики (1921–1929 рр.).	3	4	
17	Тема 17. Держава і право України в період панування тоталітарного режиму (30-ті рр. XX ст.).	2	5	

18	Тема 18. Державно-правове становище українських земель у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).	2	5
19	Тема 19. Держава і право України в повоєнні роки та період десталінізації (середина 40-х – середина 60-х рр. ХХ ст.).	3	4
20	Тема 20. Держава і право України в період неототалітарного режиму (середина 60-х – середина 80-х рр. ХХ ст.).	2	5
21	Тема 21. Державно-правовий розвиток України у період «перебудови» в СРСР (1985–1991 рр.).	3	6
22	Тема 22. Національно-державне відродження незалежної України (1991–1996 рр.).	2	6
23	Тема 23. Державно-правовий розвиток України на сучасному етапі (1996 р. – теперішній час).	3	4
24	Тема 24. Реформування правової системи незалежної України та розвиток окремих галузей права (1996 р. – теперішній час).	2	6
	<b>Разом:</b>	<b>56</b>	<b>116</b>

**Здобувач вищої освіти має письмово виконати запропоновані завдання до кожної теми, які оцінюються відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.**

***Змістовий модуль 1. Вступ до курсу. Держава і право України від найдавніших часів до середини XIV ст.***

**Тема 1. Історія держави і права України як наука і навчальна дисципліна.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. З'ясуйте роль історії держави та права України у професійній підготовці юриста.
2. Обґрунтуйте значення джерел права для вивчення історії держави та права України.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1, 3–6, 8–11;
- допоміжна література: 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.



## Тема 2. Перші державні утворення і право на території України.

*Завдання для самостійної роботи:*

1. У формі таблиці здійсніть порівняльний аналіз джерел та основних рис права перших державних утворень на території України.

<i>Назва</i>	.....	.....	.....	.....
джерела права	.....	.....	.....	.....
основні риси права	.....	.....	.....	.....

2. З'ясуйте значення рабовласницьких держав Північного Причорномор'я для процесу розкладу родоплемінного устрою, виникнення держави у східних слов'ян.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–7, 9–14;
- допоміжна література: 3–5, 9, 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

## Тема 3. Становлення і розвиток Київської Русі (VI – початок XII ст.).

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть схему взаємозв'язків інститутів влади та управління у Київській Русі.
2. З'ясуйте вплив християнства на подальший розвиток Київської Русі.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 9, 16–20, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

## Тема 4. Правова система Київської Русі.

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть таблицю основних джерел права Київської Русі за принципом: правовий звичай; нормативні договори (у т. ч. й міжнародні); князівські устави; княжий урок; церковні устави князів; рецептовані джерела іноземного походження; судовий (юридичний) прецедент; збірки норм писаного права.
2. Проаналізуйте русько-візантійські договори 911, 944 і 971 рр.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–41;
- допоміжна література: : 4, 16–20, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 5. Державність Русі у період феодальної роздробленості (30-ті рр. XII ст. – XIV ст.). Галицько-Волинська держава та її право (XIII – друга половина XIV ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть схему суспільно-політичного устрою Південно-Західної Русі.
2. Складіть схему зміни кордонів держави у часи владарювання галицько-волинських князів.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: : 4, 16–20, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Змістовий модуль 2. Держава і право України з середини XIV ст. до кінця XVIII ст.**

**Тема 6. Суспільно-політичний лад на українських землях в литовсько-польський період (середина XIV – середина XVII ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. У формі таблиці здійсніть порівняльний аналіз правового становища населення українських земель у складі Великого князівства Литовського і Королівства Польського.

<i>Велике князівство Литовське</i>	<i>Королівство Польське</i>
.....	.....

2. Вкажіть та охарактеризуйте зовнішньополітичні аспекти життя в українських землях у литовсько-польський період.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16–19, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 7. Правова система на українських землях у складі Великого князівства Литовського і Речі Посполитої.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть таблицю головних правових актів, що діяли в українських землях Великого князівства Литовського, Королівства Польського і Речі Посполитої:
2. Використовуючи тексти Литовських статутів визначте основні галузі права.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

## **Тема 8. Запорозька Січ, її військово-адміністративний устрій та право.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть схему судового устрою Запорозької Січі.
2. Охарактеризуйте міжнародні зв'язки Запорозької Січі.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16–18, 21, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

## **Тема 9. Формування української держави та її розвиток у період національно-визвольної війни (1648–1657 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Визначте передумови, характер та наслідки ліквідація польської адміністративно-політичної системи управління на Лівобережній Україні.
2. Складіть схему судового устрою на українських землях під час національно-визвольної війни.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 11–13, 16–18;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

## **Тема 10. Українська гетьманська держава та її право у складі Московії (друга половина XVII – кінець XVIII ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Зобразіть схематично організацію управління у Запорізькій Січі у складі Росії.
2. Складіть таблицю джерел права Української гетьманської держави другої половини ХУІІ – кінця ХУІІІ ст., зазначте їхню структуру та зміст.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 2, 4, 11, 13, 17, 18, 20, 22, 23;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

### **Змістовий модуль 3. Держава і право України з кінця XVIII ст. на початку XIX ст.**

## **Тема 11. Суспільно-політичний лад та право на українських землях у складі Російської імперії у XIX ст.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Складіть схему системи органів судочинства України у складі Російської імперії у першій і другій половині XIX ст.
2. У формі таблиці розкрийте зміст контрреформ 80–90-х рр. XIX ст.

<i>Назва контрреформ</i>	<i>Зміст контрреформ</i>
.....	.....

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 11, 12, 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 12. Суспільно-політичний лад і право на українських землях у складі Російської імперії на початку XX ст. до 1917 р.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Дайте правову характеристику суспільному ладу в українських землях відповідно до норм «Зводу законів Російської імперії» видання 1912 р.
2. Назвіть та охарактеризуйте суспільно-політичні рухи і партії в Україні у 1900–1917 рр.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 114;
- допоміжна література: 4, 11, 12, 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 13. Суспільно-політичний лад і право на західноукраїнських землях в кінці XVIII – на початку XX ст.**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Розкрийте особливості впливу австрійського конституціоналізму середини XIX ст. на становище західноукраїнських земель.
2. Зобразіть схематично судову систему на західноукраїнських землях після проведення судової реформи 1864 року.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

***Змістовий модуль 4. Держава і право України в 1917–1920-і рр.***

**Тема 14. Державне відродження і законодавство України періоду національно-демократичної революції (1917–1920 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Проаналізуйте рішення Варшавського договору 1920 р. і Ризького договору 1921 р. та їх наслідки для України.
2. Зобразіть схематично судову систему часів Української Центральної Ради, Гетьманату та Директорії УНР.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 11–13, 15–18, 23;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 15. Суспільно-політичний лад і право Західноукраїнської Народної Республіки (1918–1923 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Проаналізуйте особливості становлення української національної влади в Східній Галичині, Північній Буковині та Закарпатті.
2. Охарактеризуйте військове будівництво в ЗУНР.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 15–18, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 16. Держава і право УСРР в умовах нової економічної політики (1921–1929 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Охарактеризуйте реформу адміністративно-територіального устрою УСРР до і після прийняття Конституції СРСР 1924 р.
2. Використовуючи текст Конституції УСРР 1929 р. визначте права, свободи і обов'язки громадян та охарактеризуйте їх дотримання де-факто.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 11, 13, 16, 17, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Змістовий модуль 5. Держава і право України в 30-і – першій половині 80-х рр. ХХ ст.**

**Тема 17. Держава і право України в період панування тоталітарного режиму (30-ті рр. ХХ ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Охарактеризуйте суспільне життя в УРСР у 30-ті рр. ХХ ст.
2. У формі таблиці здійсніть порівняльну характеристику судоустрою, судочинства й правової системи в УРСР до і після прийняття Конституції УРСР 1937 р.

<i>Зміст</i>	<i>До прийняття Конституції УРСР 1937 р.</i>	<i>Після прийняття Конституції УРСР 1937 р.</i>
Судоустрій	.....	.....
Судочинство	.....	.....
Правова система	.....	.....

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 11, 13, 16, 17, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 18. Державно-правове становище українських земель у роки Другої світової війни (1939–1945 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Проаналізуйте повноваження і результати діяльності Надзвичайної комісії по розслідуванням злочинів німецько-фашистських загарбників.
2. Охарактеризуйте рух Опору в Україні в умовах нацистського окупаційного режиму на її території.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16, 17, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 19. Держава і право України в повоєнні роки та період десталінізації (середина 40-х – середина 60-х рр. ХХ ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Визначте та охарактеризуйте міжнародні та внутрішні фактори набуття Україною державного суверенітету.
2. У формі таблиці здійсніть порівняльну характеристику основних галузей права УРСР в повоєнні роки та періоду десталінізації (зазначити: джерела, особливості права).

<i>Джерела, галузі права</i>	<i>Повоєнні роки</i>	<i>Період десталінізації</i>
джерела права		
<i>особливості права</i>		
цивільне право	.....	.....
сімейне право	.....	.....
колгоспне, земельне право	.....	.....
трудове право	.....	.....
кримінальне право	.....	.....
кримінально-процесуальне право	.....	.....
....	.....	.....

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 16, 17, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 20. Держава і право України в період неототалітарного режиму (середина 60-х – середина 80-х рр. ХХ ст.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Поясніть причини і характер дисидентського руху в Україні.
2. Використовуючи тексти Конституцій України 1937 р. і 1978 р. порівняйте національно-державний і адміністративний устрій УРСР; функції вищих і місцевих органів державної влади; повноваження судової системи та органів прокуратури. Данні запишіть у таблицю:

<i>Зміст</i>	<i>Конституція України 1937 р.</i>	<i>Конституція України 1978 р.</i>
національно-державний устрій УРСР	.....	.....
адміністративний устрій УРСР	.....	.....
функції вищих органів державної влади УРСР	.....	.....
функції місцевих органів державної влади УРСР	.....	.....
повноваження судової системи УРСР	.....	.....
повноваження органів прокуратури УРСР	.....	.....

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 7, 11, 16, 17, 22;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Змістовий модуль 6. Держава і право України з середини 80-х рр. ХХ ст. – по теперішній час.**

**Тема 21. Державно-правовий розвиток України у період «перебудови» в СРСР (1985–1991 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Назвіть та охарактеризуйте основні причини активізації національно-визвольного руху в Україні наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст.
2. Розкрийте зміст та значення прийнятого 26 квітня 1990 р. Закону СРСР «Про розмежування повноважень між Союзом РСР і суб'єктом федерації».

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 4, 7, 11, 16, 17, 22, 26;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 22. Національно-державне відродження незалежної України (1991–1996 рр.).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. У формі таблиці визначте етапи та особливості конституційного процесу в Україні 1991 – 1996 рр.

<i>Етапи конституційного процесу в Україні 1991 – 1996 рр.</i>	<i>Особливості конституційного процесу в Україні 1991 – 1996 рр.</i>
1.	1.
2.	2.
.....	.....

2. Визначте основні напрямки розвитку законодавства в Україні 1991 – 1996 рр.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 1, 4, 10–14, 16,17, 22, 24–26;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 23. Державно-правовий розвиток України на сучасному етапі (1996 р. – теперішній час).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Використовуючи текст Конституції України 1996 р. та інші джерела впишіть способи формування судів в Україні.
2. Складіть схему антикорупційних органів України.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–14;
- допоміжна література: 8, 14, 17, 22, 25, 26;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.

**Тема 24. Реформування правової системи незалежної України та розвиток окремих галузей права (1996 р. – теперішній час).**

*Завдання для самостійної роботи:*

1. Охарактеризуйте правову регламентацію майнових відносин в умовах становлення ринкової економіки в Україні.
2. З'ясуйте правові основи підприємницької діяльності в сучасній Україні.

*Рекомендовані джерела інформації:*

- основна література: 1–6, 8–14;
- допоміжна література: 6, 17, 21, 25, 26;
- інформаційні ресурси в інтернеті: 1–4.



## РОЗДІЛ 2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОНАННЯ ІНДИВІДУАЛЬНИХ НАВЧАЛЬНО-ДОСЛІДНИХ ЗАВДАНЬ

### 2.1. Загальні положення

Індивідуальні навчально-дослідні завдання (далі ІНДЗ) є однією з форм освітнього процесу, що виконуються під час позааудиторної самостійної роботи. ІНДЗ виконуються здобувачами вищої освіти самостійно з одержанням необхідних консультацій з боку викладача.

Видами ІНДЗ з навчальної дисципліни «Історія держави і права України» є доповідь з презентацією / реферат.

Вид ІНДЗ та його тематика обираються здобувачами вищої освіти самостійно із запропонованого нижче переліку тем, або виконуються на іншу, узгоджену із викладачем тему в межах дисципліни, що вивчається. ІНДЗ оцінюється відповідно до зазначених у цих методичних рекомендаціях критеріїв оцінювання.

**Доповідь** – це документ, у якому викладається самостійно опрацьована певна проблема (тема, питання) за навчальними посібниками, спеціальною літературою та іншими джерелами, подаються висновки, пропозиції. Вона призначена для усного (публічного) читання та обговорення. Метою доповіді є формування у студентів вміння пов'язувати теорію з практикою, користуватися літературою, популярно викладати складні питання, триматися перед аудиторією. Робота над доповіддю спрямована на формування у студентів умінь викладати сутність певного питання, коментувати конкретну думку, подію, факт, дати їм авторську аналітичну оцінку.

Для наочної підтримки захисту доповіді створюється презентація. **Презентація** – це представлення результатів самостійної роботи студента з опрацювання обраної теми. Мета презентації – набуття студентами навичок з аналізу власної роботи і публічного представлення результатів дослідження. Презентація дозволяє подати матеріал більш наглядно, індивідуально, з використанням елементів якісної графіки, відеоматеріалів, звуковим супроводом. Використання комп'ютерних презентацій сприяє розвитку наочно-образного мислення, стійкості уваги, образної пам'яті, уважності, спостережливості, стимулює продуктивні творчі функції мислення.

**Реферати** – це індивідуальні завдання, які сприяють поглибленню і розширенню теоретичних знань здобувачів вищої освіти з окремих тем дисципліни, розвивають навички самостійної творчої роботи з навчальною та науковою літературою, розвивають та закріплюють первинні навички дослідницької діяльності, а також застосуванні отриманих знань у здійсненні професійній діяльності. Ця навчальна робота прищеплює навички узагальнення програмного матеріалу, використання різноманітних джерел, складання бібліографії з теми дослідження, умінь робити порівняльний аналіз, контент-аналіз, зіставляти та узагальнювати різні підходи, погляди, конкретний матеріал,

розкривати своє ставлення до досліджуваних проблем, робити правильні обґрунтовані висновки.

## 2.2. Тематика та вимоги до виконання індивідуального навчально-дослідного завдання

### Рекомендовані теми індивідуального навчально-дослідного завдання

№ з/п	Завдання	Кількість годин	
		Денна	Заочна
	<i>Доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат</i>		
1	Норманська теорія походження Київської Русі.		
2	Джерела права Київської Русі.		
3	Інститут права власності за «Руською правдою».		
4	Магдебурзьке право: «європеїзація» чи колонізація українських міст.		
5	Особливості правої системи Гадицько-волинської держави.		
6	Політичні унії кінця XIV – XVI ст. та їх державно-правове значення.		
7	Право Запорізького козацтва у XVI – на поч. XVIII ст.		
8	Литовські статuti як пам'ятки права.		
9	Українська державність та право у 1648 – 1654 рр.		
10	Березневі статті Богдана Хмельницького 1654р. та їх політико-правові наслідки для української державності.		
11	Органи управління Українською гетьманською державою (середина XVII – кінець XVIII ст.).		
12	Правова система України у другій половині XVII – XVIII ст.		
13	Конституція Пилипа Орлика 1710 р.		
14	Джерела та основні риси права України у складі Російської імперії другої половини XIX ст.		
15	Зародження українського суспільно-політичного руху XIX ст. та його основні ідеї.		
16	Державний апарат західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини до 1848 року.		
17	Основні риси та кодифікація права України у складі Австро-Угорщини кінця XVIII – першій половині XIX ст.		
18	Джерела та основні риси права західноукраїнських земель у другій половині XIX – поч. XX ст.		
19	Державне будівництво і право ЗУНР (1918 – 1923 рр.). Причини падіння ЗУНР.		
20	Характеристика Конституції УСРР 1919 р.		

21	Державне будівництво в УСРР в 1920 р.		
22	Кодифікація законодавства радянської України у 20-тих роках ХХ століття.		
23	Нова економічна політика в Україні.		
24	Конституція УРСР 1929 р.		
25	Державно-правове будівництво в радянській Україні у 1930 – 1940 рр.		
26	Спроби національно-державного будівництва в умовах окупації.		
27	Рух опору. Діяльність ОУН та УПА.		
28	Дисидентський рух в Україні та його основні ідеї.		
29	Розвиток конституційного процесу в Україні у 90-х рр. ХХ ст.		
30	Становлення національної правоохоронної та правозахисної системи незалежної України.		
	<b>Разом</b>	<b>20</b>	<b>20</b>

***При підготовці та написанні доповіді з презентацією рекомендується використовувати наступний досвід:***

1. Здобувач повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою доповіді, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему доповіді.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду, проконсультуватися з цього приводу у викладачів.

3. Підібрати матеріал, обдумати і структурувати доповідь, підібрати демонстраційно-наочний матеріал.

4. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання презентації, редагування.

5. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

6. Провести пробну репетицію виступу, підготуватися до відповідей на можливі запитання.

*Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту роботи:*

При виконанні письмових індивідуально-дослідних завдань бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура індивідуального завдання включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш;
- зміст дослідження;
- мета і предмет дослідження;
- основна частина;
- висновки;

- список використаних джерел (до 10 основних).

**Титульна сторінка** оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою індивідуального завдання.

У **Вступі** необхідно відобразити суть та обґрунтування вибору теми, структуру її розгляду, здійснити перехід до основного судження. На цьому етапі важливо правильно сформулювати питання, на яке автор збирається знайти відповідь під час дослідження.

**Основна частина** передбачає розкриття обраної теми доповіді, де буде сформульовано судження, розкрито аргументацію та аналіз, використовуючи обґрунтування тез і роздумів, докази, факти і приклади на їх підтримку.

У **висновках** необхідно викласти основне судження, резюмувати аргументи на захист основного судження, показати особисті думки щодо висвітленої теми. Доповіді можуть включати в себе авторські рекомендації, пропозиції або інші мотиваційні елементи.

**Список використаних джерел** містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці презентації. Список використаних джерел повинен бути з докладним зазначенням вихідних матеріалів. Крім електронних адрес потрібно вказувати і друковані видання.

#### *Правила оформлення презентації:*

Параметри сторінки:

- розмір слайдів має відповідати розміру екрана;
- орієнтація слайда – альбомна;
- ширина слайда – 24 см;
- висота слайда – 18 см;
- нумерувати слайди слід арабськими цифрами без знаків номера, рисочок тощо;
- формат показу слайдів – «Демонстрація»;
- графічний і текстовий матеріали розміщуються на слайдах так, щоб ліворуч і праворуч від краю слайда залишалось чисте поле шириною не менше 0,5 см.

Використовується програма PowerPoint. Обсяг: 13-15 слайдів у вигляді файлу формату \*.ppt або \*.pptx.

Мова презентації – українська.

Додаткові вимоги до змісту презентації (за Д. Льюїсом):

- кожен слайд має відображати одну думку;
- текст має складатися з коротких слів та простих речень;
- рядок має містити 6 – 8 слів;
- всього на слайді має бути 6 – 8 рядків;
- загальна кількість слів не повинна перевищувати 50;
- дієслова мають бути в одній часовій формі;
- заголовки мають привертати увагу аудиторії та узагальнювати основні ідеї слайда;
- у заголовках мають бути і великі, і малі літери (а не тільки великі);

- слайди мають бути не надто яскравими – зайві прикраси лише створюють бар'єр на шляху ефективної передачі даних;
- кількість блоків статистичних даних на одному слайді має бути не більше чотирьох;
- підпис до ілюстрації розміщується під нею, а не над нею;
- усі слайди презентації мають бути витримані в одному стилі.

***При підготовці та написанні реферату рекомендується використовувати наступний досвід:***

1. Здобувач вищої освіти повинен уважно ознайомитися з рекомендованою тематикою рефератів, запропонованою в цій розробці, і вибрати тему. Можна запропонувати свою власну тему реферату.

2. З'ясувати зміст обраної теми та цільову настанову, проконсультуватися з цього приводу у викладачів, визначити і накреслити головні питання які підлягають розгляду.

3. При необхідності скласти план особистої роботи. У плані визначити терміни написання реферату, редагування, виготовлення наочних матеріалів (схем, таблиць, тощо).

4. Підготувати список необхідної літератури з теми. У цій роботі доцільно користуватися каталогами бібліотек.

5. Вивчити рекомендовану літературу, тобто вибрати основні положення, які відносяться до теми реферату, з'ясувати фактичний матеріал та висновки, до яких приходить автор. Під час вивчення літератури треба робити відповідні записи, які потім слід використати при написанні реферату.

*Характеристика та вимоги до основних компонентів змісту реферату:*

При написанні реферату бажано дотримуватися відповідних вимог.

Структура реферату включає такі основні елементи (орієнтовна):

- титульний аркуш (додаток А);
- зміст;
- вступ;
- основна частина, яка складається з 2-3 рівнозначних за обсягом розділів, кожний з яких завершується стислими висновками;
- висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідністю).

**Титульна сторінка** реферату оформлюється за встановленим зразком (див. додаток А) та є першою сторінкою реферату, проте номер на ній не проставляється.

**Зміст роботи** подається на початку реферату. Він повинен бути оформлений як простий або розгорнутий план. Зміст містить назву та нумерацію усіх розділів і підрозділів.

У **Вступі** необхідно відобразити роль і значення проблеми (теми), що вивчається, вказати мету, завдання, об'єкт роботи.

**Основна частина** подається у вигляді систематизованої реферативної інформації та її аналізу, що передбачає безпосередній виклад змісту теми реферату, глибоке і всебічне висвітлення її основних положень.

У **висновках** необхідно підвести підсумки досліджень, які проведені в рефераті.

**Список використаних джерел** містить перелік літературних джерел, що використовуються при підготовці реферату. Список використаних джерел повинен складати не менше 10 найменувань. Мінімальна кількість джерел має становити не менше ніж 60 % найменувань за останні 5 років. Кількість Інтернет-документів не повинна перевищувати 15 % загальної кількості списку джерел.

**Додатки** складаються з допоміжних таблиць, розмір яких більший за одну сторінку, діаграм, схем, інструкцій, методик, звітної документації, допоміжних ілюстрацій, тощо і нумеруються в тій послідовності, в якій на них надаються посилання в тексті.

Орієнтований розподіл складових структури реферату та їх обсяг здійснюється в такому порядку:

**Таблиця 1**

**Приблизний розподіл складових структури реферату**

Основні елементи структури	Кількість сторінок	Обсяг
Титульний аркуш	1 стор.	Обсяг 15-20 сторінок
Зміст	1 стор.	
Умовні позначки (скорочення)	1 стор. <i>за необхідністю</i> )	
Вступ	1-2 стор.	
Основна частина: 2-3 рівновеликих розділи, які можуть складатися з 2-4 підрозділів (але необов'язково). Кожна складова основної частини (розділи) завершується стислими висновками ( <i>не виносяться до змісту</i> )	до 15 стор. ( <i>з загальним обсягом 20 стор.</i> ), або до 10 стор. ( <i>з загальним обсягом 15 стор.</i> )	
Висновки	1-2 стор.	
Список використаних джерел	10-15 джерел	
Додатки	не регламентуються	Обсяг не обмежений

*Правила оформлення реферату:*

Текст реферату виконується на стандартних аркушах формату А4 (210x297) і розміщується на одній стороні аркуша. Тип шрифту – Times New Roman Суг. Шрифт основного тексту – звичайний, розмір 14; абзац – 1,25; інтервал – 1,5; текст повинен бути відформатованим по ширині й без перенесень.

Кожна сторінка має однакові поля: ліве – 20 мм, праве – 10 мм, верхнє,

нижнє – 20 мм. Загальний обсяг реферату, виконаного на комп'ютері, – 15-20 сторінок, або 10-15 сторінок рукописного тексту.

Сторінка тексту повинна містити 29-30 рядків.

Розділи нумерують арабськими цифрами, підрозділи – двома арабськими цифрами, розділеними крапкою: перша означає номер розділу, друга – підрозділу. Номер розділу та підрозділу показують перед їх заголовком, у кінці заголовка крапку не ставлять. Підкреслювання, фарбування та переніс слів у заголовках не допускається. Кожний розділ треба починати з нової сторінки.

Усі сторінки роботи послідовно нумерують арабськими цифрами, проставляючи їх у правому верхньому куті (без крапки). Нумерація сторінок починається з титульного листа, на якому цифра «1» не ставиться. Рисунки, таблиці (які розміщені в тексті роботи), список використаних джерел, додатки також включаються до наскрізної нумерації.

При написанні реферату необхідно: викладати матеріал грамотно з використанням наукового стилю писемної мови, логічно, послідовно; чітко формулювати думки; узагальнювати результати досліджень у вигляді таблиць, схем, діаграм, безпосередньо пов'язаних з питаннями теми, але їх кількість не повинна бути надмірною. Мова написання реферату – українська.

### **Оформлення ілюстрацій, таблиць, цитат у ІНДЗ за видами:**

Усі ілюстрації (графіки, схеми, діаграми тощо) іменуються рисунками. Рисунки нумеруються послідовно в межах розділу та порядкового номера рисунка, розділених крапкою, наприклад: 3.2 (другий рисунок третього розділу). Рисунки повинні розміщуватися зразу після посилання на них у тексті ІНДЗ. Кожний рисунок повинен супроводжуватися змістовним підписом. Підпис розміщується під рисунком в один рядок з номером.

Таблиці повинні мати назву, яка відображає їх зміст. Таблиці повинні бути компактними, наочними і зрозумілими. Небажаним є перенос таблиць, якщо зони повністю вміщуються на одній сторінці.

Усі таблиці повинні бути пронумеровані. Номер таблиці ставиться зліва від назви і складається із номера розділу та порядкового номера таблиці, розділених крапкою, наприклад, 1.1. (перша таблиця першого розділу), 2.1 (перша таблиця другого розділу).

Скорочення слів у заголовках розділів, підрозділів, таблиць, додатків і в підписах під рисунками не допускається, а в тексті можливі лише загальноприйняті скорочення.

При написанні ІНДЗ обов'язковими є посилання на автора та джерело, звідки запозичені матеріал або окремі дані. Цитати, взяті із праць або офіційних документів, повинні відповідати оригіналу.

Перелік літературних джерел, використаних при виконанні ІНДЗ, наводять наприкінці тексту, а по тексту повинні бути наведені посилання, які подаються у квадратних дужках з вказівкою номеру джерела у списку літератури та сторінки, наприклад, [1, с. 15–11], або «... у працях [3–5]...», або «... у працях [3; 5]...» і т.д.

**Бібліографічний опис списку використаних джерел у ІНДЗ за видами:**

Необхідно оформляти з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання».

Література подається в алфавітному порядку або в порядку посилання в тексті.

Наведені в списку використаних джерел друковані праці записують мовою оригіналу і оформляють згідно з вимогами державного стандарту.

Зразок оформлення літератури:

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38.
2. Історія держави та права України : підручник / О. М. Головка, В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, І. А. Логвиненко, С. Ю. Обрусна, В. Є. Кириченко та ін. ; за ред. О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2018. 640 с.
3. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник Київ : Ін Юре, 2015. 808 с. URL: [https://pidruchniki.com/75232/pravo/istoriya\\_derzhavi\\_i\\_prava\\_ukrayini](https://pidruchniki.com/75232/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini)
4. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 568 с.
5. Хрестоматія з історії держави і права України : навч. посіб ; вид. 2-ге, перероб. і доп. ; у 2-х т. / за ред. В. Д. Гончаренка. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2000. Т.1. 472 с. ; Т. 2. 728 с.

**При виконанні ІНДЗ необхідно дотримуватись наступних вимог:**

№ з/п	Критерії	Показники
1	Науковість, об'єктивність	Уміння поставити проблему, встановити її актуальність, сформулювати мету і завдання дослідження. Відображення основних термінів і фактичного матеріалу з теми дослідження. Знання існуючих способів і оригінальність власного вирішення проблеми, що досліджується. Уміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами. Повнота розкриття теми. Достовірність наданої інформації. Коректність змісту та фактів, наведених у ІНДЗ. Знання змісту виконаної роботи, вільне володіння інформацією з теми.
2	Відповідність стандартам оформлення	Знання і виконання вимог щодо оформлення змісту виконаної роботи (титульний лист, зміст, мета і предмет



		дослідження основна частина, висновки, список використаних джерел). Мовне оформлення та володіння стилем наукового викладу. У презентаціях: розміщення і комплектування об'єктів. Єдиний стиль слайдів.
3	Послідовність, системність	Уміння виокремити головне. Уміння подавати інформацію системно, логічно, послідовно, лаконічно та завершено.
4	Доступність	Простота і ясність викладу. Уміння логічно, доказово подати інформацію. Уміння описувати хід виконання дослідження. Використання інформаційних джерел і посилання на них. Логічність висловлювання думок, уміння порівнювати, аналізувати.
5	Зв'язок з життям (практичність)	Наявність рекомендацій щодо використання результатів дослідження.
6	Свідомість, творчість і активність	Розуміння і аргументація актуальності теми. Уміння оцінювати достовірність отриманих результатів, узагальнювати і робити висновки. Виявлення власного ставлення до проблеми. Творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Уміння аргументовано захищати власну точку зору. Уміння коректно, стисло, точно відповідати на запитання.
7	Наочність	Використання під час захисту ІНДЗ засобів унаочнення та якості їх виконання. Відповідність ілюстрацій темі і результатам дослідження. Схеми, графіки тощо, чіткі, доступні до сприйняття. Використання інформаційних джерел і власних ілюстрацій (малюнків, фото, відео).

### 2.3. Захист індивідуального навчально-дослідного завдання

Захист індивідуального навчально-дослідного завдання відбувається на практичному занятті.

Представляючи свою роботу на захисті, здобувач вищої освіти повинен у стислому вигляді обґрунтувати актуальність теми та схарактеризувати структуру роботи; стисло викласти найбільш важливі положення та основний зміст роботи; коротко охарактеризувати результати дослідження.

На виступ здобувача відводиться до 5-7 хвилин. Виступ та відповіді на запитання, зауваження й побажання повинні показати найвищий рівень теоретичної підготовки здобувача вищої освіти, його всебічну ерудицію та вміння доступно викласти основні результати проведеного дослідження.

За результатами захисту індивідуального навчально-дослідного завдання викладач ухвалює рішення щодо оцінки роботи та робить позначку про захист на титульній сторінці завдання.

Повторний захист індивідуального навчально-дослідного завдання з метою підвищення оцінки не дозволяється.

#### **2.4. Дотримання вимог академічної доброчесності**

Згідно статті 42 Закону України «Про освіту» та «Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»» (затверджено Вченою радою протокол № 9 від 26.04.2018, розміщено на офіційному веб-сайті університету: [https://pdpu.edu.ua/doc/norm\\_doc/P101.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf)) кожний здобувач повинен дотримуватися академічної доброчесності.

Академічна доброчесність – це сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Дотримання академічної доброчесності при написанні ІНДЗ передбачає:

- самостійне виконання всіх етапів підготовки та написання навчальної роботи;
- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;
- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Якщо ІНДЗ у більшості складається з перефразованих ідей інших авторів без оригінального аналізу чи думок здобувача вищої освіти, воно все одно буде вважатися плагіатом, навіть якщо усі запозичені думки будуть правильно процитовані.

### РОЗДІЛ 3. КОНТРОЛЬНІ ЗАСОБИ ПЕРЕВІРКИ РЕЗУЛЬТАТІВ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

#### 3.1. Тестові завдання для самоконтролю

*Тестові завдання, які можуть бути використані для проміжного і підсумкового контролю знань.*

Інструкція: уважно прочитайте запропоновані тестові завдання та оберіть одну правильну відповідь.

**1. Встановіть, якому поняттю відповідає наступна дефініція «минуле держави і права на території сучасної України різних епох і різних суспільних формацій та політичних утворень»:**

- 1) об'єкт історії держави і права України;
- 2) предмет історії держави і права України;
- 3) функції історії держави і права України;
- 4) завдання історії держави і права України.

**2. Укажіть, яку з названих функцій виконує історія держави і права України?**

- 1) прогресивну;
- 2) евристичну;
- 3) перспективну;
- 4) політичну.

**3. Назвіть форму правління держави скіфів:**

- 1) рабовласницька монархія;
- 2) конституційна монархія;
- 3) демократична республіка;
- 4) аристократична республіка.

**4. Визначте вищі органи законодавчої влади у містах Північного Причорномор'я:**

- 1) магістрати;
- 2) народні збори;
- 3) рада племінних вождів;
- 4) колегія архонтів.

**5. Вкажіть основне джерело права у Боспорському царстві:**

- 1) рішення народних зборів;
- 2) розпорядження магістратів;
- 3) місцеві звичаї;

4) законодавча діяльність царів.

**6. Вкажіть, які реформи провів Великий князь київський Володимир Великий для зміцнення держави:**

- 1) релігійну, адміністративну;
- 2) адміністративну, земельну;
- 3) релігійну, адміністративну, судову, військову;
- 4) релігійну, військову.

**7. Вкажіть, в результаті якої події відбулось формування союзу племен у східних слов'ян:**

- 1) розквіту «військової демократії»;
- 2) розкладу первісної родової замкнутості;
- 3) заснування міст;
- 4) адміністративної реформи.

**8. Вкажіть, як називали людей у Стародавній Русі, які втратили особисту свободу:**

- 1) челядь;
- 2) рядовичі;
- 3) ізгої;
- 4) смерди.

**9. Вкажіть, які зобов'язання містив договір Київської Русі з Візантією 971 р.:**

- 1) сплачувати данину по 12 гривень окремим руським містам у разі відмови князя Олега від військових походів проти Візантії;
- 2) надавати грекам військову допомогу;
- 3) не воювати з греками, завжди виступати союзником, мати з ними «мир і міцну дружбу»;
- 4) не боротися за Корсунську землю.

**10. Визначте особливі форми досудового провадження за «Руською правдою»:**

- 1) заочний вирок, словесні баталії,
- 2) заклич, звід, гоніння сліду;
- 3) судовий вирок, тяжба, дика вира;
- 4) словесні баталії і клопотання доказами.

**11. Назвіть основну причину феодальної роздробленості Русі у 30-ті рр. XII ст. – XIV ст.:**

- 1) соціально-економічна;
- 2) політична;
- 3) військова;
- 4) ідеологічна.

**12. Укажіть, який спосіб придбання феодальних землеволодінь існував на Галицько-Волинській землі у XIII ст. згідно заповіту князя Володимира Васильковича:**

- 1) успадкування, дарування, купівля;
- 2) успадкування;
- 3) дарування, купівля;
- 4) успадкування, дарування.

**13. Вкажіть, у якому році була підписана Люблінська унія:**

- 1) 1385 р.;
- 2) 1413 р.;
- 3) 1452 р.;
- 4) 1569 р.

**14. Який новий колегіальний, представницький орган влади вперше був скликаний у 1507 р.:**

- 1) боярська рада;
- 2) пани-рада;
- 3) вальний сейм;
- 4) князівський з'їзд.

**15. Вкажіть, що було українським джерелом права в Речі Посполитій:**

- 1) звичаєве право;
- 2) кодекси;
- 3) магдебурзьке право;
- 4) Литовські статuti.

**16. Визначте, на яких засадах базувався устрій запорізької спільноти:**

- 1) республікансько-демократичних засадах;
- 2) станово-представницьких засадах;
- 3) соціально-класових засадах;
- 4) двірцево-вотчинних засадах.

**17. Яким козацьким звичаєм у Запорозькій Січі можна було уникнути смертної кари:**

- 1) залишити добровільно Січ;
- 2) укласти шлюб із дівчиною, яка виявила бажання вийти за приреченого заміж;
- 3) публічно покаятися;
- 4) отримати помилування від Гетьмана.

**18. Назвіть провідний мотив національно-визвольної війни 1648-1657 рр.:**

- 1) створення незалежної соборної держави;
- 2) об'єднання з Московією;

- 3) укладання мирного договору з Польщею;
- 4) захищеність української шляхти від свавілля польських поневолювачів.

**19. Вкажіть, про що йшла мова у Гадяцькій угоді 1658 р. укладеній І. Виговським з Польщею:**

- 1) автономію Української гетьманської держави у складі Польщі;
- 2) утворення федеративного союзу Польщі, Литви та князівства Руського;
- 3) самостійність українських земель;
- 4) визволення України від московського панування.

**20. Назвіть основоположний акт, що регулював шлюбно-сімейні відносини на українських землях у складі Російської імперії у XIX ст.:**

- 1) Маніфест до малоросійського народу;
- 2) Зібрання малоросійських прав;
- 3) Звід законів Російської імперії;
- 4) Повне зібрання законів Російської імперії;

**21. Вкажіть, який нормативний документ в Російській імперії на початку XX ст. «дарував громадянські свободи» і заснував Державну думу як законодавчий орган:**

- 1) Маніфест «Про затвердження Державної думи» від 6 серпня 1905 р.;
- 2) Положення «Про вибори в Державну думу» від 6 серпня 1905 р.;
- 3) Царський маніфест «Про удосконалення державного ладу» від 17 жовтня 1905 р.;
- 4) Основні закони Російської імперії в новій редакції від 23 квітня 1906 р.;

**22. Вкажіть, який найважливіший принцип кримінального права закріпило «Кримінальне уложення» Російської імперії 1903 р.:**

- 1) рівність всіх перед законом;
- 2) пріоритет прав і свобод людини і громадянина;
- 3) немає покарання без злочину, передбаченого законом;
- 4) аналогія закону.

**23. Вкажіть, у якому році в Галичині було скасовано кріпосне право:**

- 1) 1848 р.;
- 2) 1861 р.;
- 3) 1867 р.;
- 4) 1905 р.

**24. Назвіть характерну особливість нагромадження нормативно-правового матеріалу в Австрійській імперії:**

- 1) його підпорядкованість органам державної влади;
- 2) неупередженість;
- 3) вибірковість у правозастосуванні;
- 4) його найперша апробація на галицьких землях.

**25. Назвіть найвищу судову інстанцію в УНР часу Директорії:**

- 1) Генеральний суд;
- 2) Апеляційний суд;
- 3) Надзвичайний військовий суд;
- 4) Адміністративний суд.

**26. Вкажіть дату проголошення створення національної держави ЗУНР:**

- 1) 19 жовтня 1918 р.;
- 2) 11 листопада 1918 р.;
- 3) 13 листопада 1918 р.;
- 4) 19 листопада 1918 р.

**27. Вкажіть, кому надавалось громадянство ЗОУНР згідно Закону «Про право горожанства (громадянства) на Західній області Української Народної Республіки» від 8 квітня 1919 р.:**

- 1) особам, які на момент проголошення закону були членами однієї з її громад;
- 2) особам, які на момент проголошення закону були членами однієї з її громад, включаючи недієздатних осіб у разі подання ними заяви про набуття громадянства;
- 3) особам, які на момент проголошення закону були членами однієї з її громад, а також іноземцям та особам без громадянства після 3 років постійного проживання на території республіки;
- 4) особам, які на момент проголошення закону були членами однієї з її громад, а також іноземцям та особам без громадянства у разі, якщо на момент проголошення закону були великими землевласниками на території республіки.

**28. Союзний договір 1922 р. був укладений між:**

- 1) Україною, Білорусією, Федерацією Закавказьких Республік, Росією;
- 2) Україною, Білорусією, Грузією, Росією;
- 3) Україною, Білорусією, Вірменією, Росією;
- 4) Україною, Білорусією, Молдавією, Росією.

**29. Земельний кодекс УРСР 1922 р.:**

- 1) скасовував назавжди право приватної власності на землю, надра, води і ліси в УРСР;
- 2) відміняв інститут трудової оренди землі;
- 3) визначав умови придбання земельних наділів у приватну власність;
- 4) відміняв право використання найманої праці у селянських господарствах.

**30. Вкажіть, які зміни у кримінальному праві відображав Кримінальний кодекс 1927 р.?**

- 1) розвиток і вдосконалення інституту аналогії кримінального закону;
- 2) вищою мірою покарання визначався розстріл;
- 3) максимальний строк позбавлення волі був установлений в 10 років;
- 4) порядок відбуття покарання.

**31. Назвіть основну рису радянського кримінального права у 30-ті рр. ХХ ст.:**

- 1) репресивний характер;
- 2) примусово-виховний характер;
- 3) виховний характер;
- 4) виправно-трудоий характер.

**32. Назвіть суттєву рису змін у земельному і колгоспному праві в СРСР у роки Другої світової війни:**

- 1) зближення колгоспної власності з державною;
- 2) утвердження колективної власності;
- 3) становлення ринкових відносин;
- 4) лібералізація.

**33. Назвіть, у якому році Кримська область була передана зі складу РРФСР до складу УРСР:**

- 1) 1944 р.;
- 2) 1945 р.;
- 3) 1954 р.;
- 4) 1964 р.

**34. За Конституцією Української РСР 1978 р. правосуддя здійснювалося:**

- 1) тільки судом;
- 2) судом і прокуратурою;
- 3) прокуратурою;
- 4) державним арбітражем.

**35. Вкажіть, як визнавалася Україна згідно з Конституцією 1978 р.:**

- 1) суверенною радянською соціалістичною державою;
- 2) автономною республікою в складі СРСР;
- 3) суверенною державою в федерації СРСР;
- 4) республікою підпорядкованою РРФСР.

**36. Згідно Кодексу про шлюб та сім'ю УРСР 1969 р. дійсним визнавався тільки шлюб, укладений в:**

- 1) церкві;
- 2) органах РАГСу;



- 3) органах юстиції;
- 4) органах нотаріату.

**37. Згідно з Декларацією про державний суверенітет України народом України визнавалися:**

- 1) громадяни республіки всіх національностей;
- 2) тільки українці за походженням;
- 3) громадяни республіки всіх національностей з 18 років;
- 4) тільки правоздатні громадяни республіки.

**38. Вкажіть, яким нормативним документом була законодавчо закріплена державна незалежність України:**

- 1) Декларацією «Про державний суверенітет України» (липень 1990 р.);
- 2) Актом проголошення незалежності України (серпень 1991 р.);
- 3) Законом «Про правонаступництво України» (вересень 1991 р.);
- 4) Конституцією України (червень 1996 р.).

**39. Назвіть форму правління в Україні згідно з чинною Конституцією:**

- 1) парламентською республікою;
- 2) парламентсько-президентською республікою;
- 3) президентською республікою;
- 4) президентсько-парламентською республікою.

**40. Назвіть вищий судовий орган судової системи сучасної України є:**

- 1) Конституційний суд;
- 2) Вищий арбітражний суд;
- 3) Верховний суд;
- 4) Верховний суд АРК.

**41. Визначте події, що характеризують сучасний розвиток незалежної України:**

- 1) відновлення статусу ядерної держави;
- 2) вступ до НАТО;
- 3) асоційоване членство в ЄС;
- 4) повернення до адміністративно-командних методів управління економікою.

### **3.2. Перелік запитань для підготовки до складання екзамену**

1. Предмет, завдання і система курсу «Історія держави і права України».
2. Державотворчий процес та правова система скіфів.
3. Античні міста-держави Північного Причорномор'я (суспільно-політичний лад).
4. Суспільно-політичний лад і право Боспорського царства.

5. Становлення і розвиток державності у східних слов'ян (VI-IX ст.).
6. Становлення права у східних слов'ян. Суд і судочинство.
7. Концепції виникнення та розвитку Київської Русі.
8. Суспільний лад Київської Русі.
9. Державний лад Київської Русі.
10. Джерела права у Київській Русі.
11. «Руська Правда» – правова пам'ятка Київської Русі.
12. Суд і процес в Київській Русі.
13. Причини роздробленості Київської Русі та викликані нею зміни в суспільному та державному ладі.
14. Утворення Галицько-Волинської держави (кін. XII ст. – сер. XIV ст.).
15. Суспільний і державний лад Галицько-Волинської держави.
16. Право Галицько-Волинської держави.
17. Приєднання українських земель до Великого Князівства Литовського і Польщі (друга пол. XIV ст. – перша пол. XVII ст.).
18. Люблінська унія та її вплив на суспільно-політичне становище українських земель.
19. Суспільний лад українських земель в складі Великого Князівства Литовського.
20. Державний лад українських земель в складі Великого Князівства Литовського.
21. Литовські Статути як пам'ятки права.
22. Магдебурзьке право на українських землях.
23. Виникнення козацтва та спроби легалізації козацького стану в XVII ст.
24. Військово-політичний, адміністративний та територіальний устрій Запорозької Січі.
25. Право і судочинство в Запорозькій Січі.
26. Причини, характер, рушійні сили національно-визвольної війни 1648-1654 рр.
27. Формування української національної держави в період національно-визвольної війни середини XVII ст.
28. Вищі органи влади та управління Української держави середини XVII ст.
29. Місцеві органи влади та управління Української держави середини XVII ст.
30. Юридичні акти закріплення входження частини України до складу Московської держави.
31. Правовий статус Гетьманської України у складі Росії.
32. Суспільний устрій Гетьманщини у другій пол. XVII ст.
33. Державний устрій козацько-гетьманської держави. Обмеження царизмом автономії України у другій пол. XVII ст.
34. Правовий аналіз Конституції Пилипа Орлика («Пакти й Конституція законів і вольностей Війська Запорозького») 1710 р.
35. Характеристика джерел права в період Гетьманщини.
36. Кодифікаційні роботи у XVIII ст.
37. Суспільний лад на українських землях в першій пол. XIX ст. у складі Російської імперії.

38. Державний лад на українських землях в першій пол. XIX ст. у складі Російської імперії.
39. Джерела та розвиток права України в першій пол. XIX ст.
40. Суспільний лад на українських землях у другій пол. XIX ст. в складі Російської імперії.
41. Державний лад на українських землях у другій пол. XIX ст. в складі Російської імперії.
42. Ліквідація феодально-кріпосницького ладу за реформою 1861 р. та особливості її впровадження на українських землях.
43. Суспільний лад західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини в кінці XVIII – на початку XX ст.
44. Джерела та основні риси права західноукраїнських земель у складі Австро-Угорщини в кінці XVIII – на початку XX ст.
45. Проголошення УНР. Державне будівництво в УНР (1917-1918 рр.).
46. Законодавча діяльність в УНР (1917-1918 рр.).
47. Конституція УНР 29 квітня 1918 р. Визначення повноважень вищих органів державної влади в УНР.
48. Державний лад України в період Гетьманату П. Скоропадського.
49. Законотворча діяльність уряду Гетьманату П. Скоропадського. Конституційні акти, їх аналіз і характеристика.
50. Державотворча діяльність Директорії УНР. Характеристика її конституційних актів.
51. Утворення ЗУНР і формування її вищих органів державної влади та управління.
52. Законодавча і конституційна діяльність в ЗУНР.
53. Становлення радянської влади в Україні (1917-1921 рр.).
54. Прийняття Конституції УСРР 1919 р., її характеристика.
55. Становище України на початку 20-х років XX ст. в умовах воєнного комунізму та нової економічної політики.
56. Характеристика Кримінального та Кримінально-процесуального кодексів УСРР 1922 р.
57. Характеристика Цивільного, Земельного кодексів та Кодексу законів про працю УСРР 1922 р.
58. Розвиток інституту прокуратури у радянський період (1922-1990 рр.).
59. Розвиток інституту адвокатури у радянський період (1922-1990 рр.).
60. Розвиток державного ладу УСРР на початку 20-х рр. XX ст.
61. Перебудова державного апарату УРСР на основі Конституції СРСР 1924 р.
62. Передумови утворення та юридичне оформлення СРСР. Остаточна втрата Україною незалежності.
63. Політика українізації, її суть та наслідки; національний комунізм.
64. Кодифікація окремих галузей права УСРР у 20-х рр. XX ст.
65. Прийняття Конституції УРСР 1929 р. Обмеження суверенітету УРСР.
66. Зміни в політичному та державному ладі УРСР в другій половині 30-х рр. XX ст. Формування командно-адміністративної системи.

67. Судово-правоохоронні та репресивні органи в Україні в 30-х рр. ХХ ст.
68. Право УРСР у період 1929-1939 рр.
69. Конституції СРСР 1936 р. та УРСР 1937 р. Перебудова вищих органів державної влади в УРСР.
70. Проголошення самостійної Карпатської України (ХХ ст.).
71. Статус західноукраїнських земель у складі Польщі, Чехословаччини та Румунії у міжвоєнний період (1919-1939 рр.).
72. Радянсько-німецький пакт про ненапад і його наслідки для подальшої долі західноукраїнських земель.
73. Приєднання Західної України та Північної Буковини до складу УРСР.
74. Зміни у праві УРСР в умовах війни Німеччини проти СРСР.
75. Правові основи входження Закарпаття до складу УРСР.
76. Процес десталінізації та його особливості в Україні.
77. Розвиток суспільного та державного ладу України в другій половині 50-х – 60-х рр. ХХ ст.
78. Посилення тоталітарної командно-адміністративної системи управління в СРСР в середині 60-80-х рр. ХХ ст.
79. Характеристика права УРСР у 60-80-х рр. ХХ ст.
80. Конституція Української РСР 1978 р.
81. Процес перебудови і зміни в суспільно-політичному житті України у другій половині 80-х рр. ХХ ст.
82. Декларація про державний суверенітет України 16 липня 1990 р. Акт проголошення незалежності України 24 серпня 1991 р. Їх політичне і правове значення.
83. Реформа механізму влади в Україні після прийняття Акту проголошення незалежності України.
84. Конституційний процес у 1990-1996 рр. Конституційний договір 8 червня 1995 р., його зміст та значення.
85. Конституція України 1996 р.
86. Розвиток конституційного процесу в Україні у 1997 р. – по т.ч.
87. Розбудова незалежної української держави на сучасному етапі: основні етапи та їх характеристика.
88. Реформа судової системи після прийняття Конституції України 1996 р. – по т.ч.
89. Революція Гідності: причини, хід, наслідки.
90. Основні напрямки реформування та оновлення українського права на сучасному етапі (цивільне, кримінальне, процесуальне законодавство).

## СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ ЗДОБУВАЧІВ З ДИСЦИПЛІНИ «ІСТОРІЯ ДЕРЖАВИ І ПРАВА УКРАЇНИ»

Контрольними заходами оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти з дисципліни «Історія держави і права України» є поточний та підсумковий контроль. Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу та шкалу ECTS.

### Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид роботи	бали	Критерії
Практичні заняття	0 балів	Здобувач вищої освіти не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань або здобувач відмовляється від відповіді, або відсутній.
	1 бал	Здобувач вищої освіти частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки.
	2 бали	Здобувач вищої освіти не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом. Фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових відповідей, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності.
	3 бали	Здобувач вищої освіти в цілому володіє навчальним матеріалом викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури допускаючи при цьому окремі суттєві неточності та помилки.
	4 бали	Здобувач вищої освіти достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Але при викладанні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.
	5 балів	Здобувач вищої освіти в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та

		аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу.
Самостійна робота здобувача (письмові завдання)	0 балів	Самостійна робота не виконана або не зарахована.
	1 бал	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат майже не сформований. Самостійна робота виконана менше, ніж 20% загального обсягу завдань або (та) тільки розпочато розв'язання завдань. Виклад матеріалу не структурований. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	2 бали	Відповідь дуже фрагментарна. Здобувач вищої освіти має дуже поверхові знання з питання. Пояснює суть окремих понять. Виклад матеріалу не структурований, порушена послідовність та логіка викладу. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. Самостійна робота виконана у неповному обсязі, але правильно або у повному обсязі з суттєвими недоліками. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	3 бали	Відповідь неповна, фрагментарна. Здобувач вищої освіти не має системних знань з дисципліни чи окремої теми курсу. Понятійно-термінологічний апарат в цілому сформований, але здобувач оперує, як правило, одним підходом до тієї чи іншої проблематики, висвітлює окрему класифікацію тощо. Виклад матеріалу не структурований, часто порушується послідовність та логіка викладу. У відповіді відсутні посилання на фундаментальні дослідження з певної проблеми. Відповідь позбавлена творчого підходу і має формальний характер. Здобувач вищої освіти використовує знання в знайомій ситуації, але не може застосувати їх в новій ситуації. У відповіді наявні фактичні, граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	4 бали	Відповідь здобувача вищої освіти майже повна, має усвідомлений та достатньо розгорнутий характер. Висвітлюється зміст окремих класифікацій, підходів

		тощо. Виклад матеріалу структурований, логічний, але дещо порушена послідовність викладу. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Але у відповіді недостатня доказова база, мало прикладів, допущені окремі неточності. При відповіді на проблемні питання здобувач висловлює свою позицію, але недостатньо її аргументує. Вільно оперує знаннями, застосовує їх в знайомій та новій ситуації. Матеріал викладено правильною мовою, але присутні окремі граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
	5 балів	Здобувач вищої освіти продемонстрував досконале знання та розуміння понятійно-термінологічного апарату та теоретичного матеріалу тієї чи іншої теми. Вільно оперує різноманітними класифікаціями, підходами тощо. Відповідь на поставлені запитання повна, насичена глибокими та розгорнутими судженнями, прикладами, висновками. Виклад матеріалу має логічний, доказовий і послідовний характер. Здобувач вищої освіти володіє вміннями аналізувати, порівнювати, узагальнювати, систематизувати. Вільно висловлює свою позицію з проблемних питань та аргументує її. Володіє вміннями застосовувати теоретичні знання на практиці не тільки в знайомих, але й в нових ситуаціях. Володіє високою культурою мовлення. Відсутні відповіді граматичні, орфографічні та стилістичні помилки.
Індивідуальне навчально-дослідне завдання (доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат)	<i>(доповідь з комп'ютерною презентацією)</i>	
	0 балів	Не зараховуються презентації, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернета; проблема не розкрита або дана інформація не в контексті завдання; завдання не виконано.
	1 бал	Презентація не відповідає необхідному обсягу, багато її частин не має відношення до теми дослідження. Відсутній план для створення повної і добре оформленої презентації. Зміст роботи не відповідає плану, інформація не точна або пропущена, відсутні висновки та узагальнення і внутрішня логічна послідовність. Оформлення має суттєві недоліки. Доповідь не відображає зміст роботи, більшість відповідей на запитання

		некоректні, неточні або неправильні, здобувач не володіє предметом дослідження.
	2-3 бали	Презентація не відповідає необхідному обсягу, не містить вступу і висновків. Побудова презентації не дає чіткого уявлення про тему дослідження. Презентація погано організована, без творчих знахідок, багато необхідних елементів пропущені. В презентації не визначені ключові положення, інформація не точна, на більшість запитань не можливо знайти відповідь. Здобувачем вищої освіти представлено власну позицію за даною проблематикою на побутовому рівні без аргументації, висновки є нелогічними і необґрунтованими. Відповіді на запитання фрагментарні, або відсутні.
	4-5 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема роботи в основному розкрита, але мають місце недоліки змістовного характеру, певний матеріал викладено некоректно, наявні ознаки компіляції, відсутні узагальнення, авторські висновки. Порушена логіка представленого матеріалу. Презентація організована без творчих знахідок. Є зауваження щодо оформлення тексту пропозицій та презентації. Деякі висновки є нелогічними і необґрунтованими. Наочні матеріали не відображають зміст передбачуваного дослідження. Відповіді на запитання фрагментарні, не точні.
	6-7 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита з використанням сучасного аналітичного і методологічного інструментарію. Дано аргументацію своєї думки з опорою на факти. Проте наукове обґрунтування виконано схематично, позиція здобувача і наукові/навчальні тексти формально узгоджені, зустрічається порушення логіки викладу. Аналіз літературних джерел зроблений поверхнево, інколи відсутні узагальнення, наукова полеміка, авторські висновки, посилання на першоджерела. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач добре знає предмет роботи.
	8-9 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, тема розкрита, всі частини презентації містять важливі твердження за темою дослідження, але має в основі декілька ключових положень, які не повністю



	розкривають тему дослідження, мають місце окремі недоліки неprincipового характеру. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, працювати з літературними джерелами, в логічній послідовності проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань, формулювати висновки за темою дослідження. Відповіді на питання в основному правильні, здобувач вищої освіти добре знає предмет роботи.
10 балів	Презентація відповідає необхідному обсягу, має в основі ключові положення, які повністю розкривають тему дослідження. Всі частини презентації пов'язані з метою і завданням дослідження. Подана інформація чітка і зрозуміла. Здобувач вищої освіти демонструє вміння використовувати у дослідженні сучасний аналітичний і методологічний інструментарій, творчий підхід, самостійність, оригінальність в опрацюванні матеріалу. Дослідження містить достатній і різноманітний масив опрацьованих інформаційних джерел, критичний огляд наукової і навчальної літератури, узагальнення і висновки, які дозволяють чітко визначити авторську позицію. Доповідь логічна, повна, стисла, проілюстрована бездоганно оформленими наочними матеріалами. Відповіді на запитання правильні, стислі, аргументовані.
<i>реферат</i>	
0 балів	Не зараховуються реферати, які є плагіатом або передруком з мережі Інтернет.
1 бал	Реферат виконаний самостійно, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, або вони взагалі відсутні, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу її оформлення не відповідає вимогам, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
2 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована

		актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, частина значимої інформації відсутня, список літератури менше 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	3 бали	Реферат виконаний самостійно, оформлення відповідає вимогам, проте не опрацьована актуальність теми, теоретичний аналіз дано описово, змістовний матеріал представлений схематично, у висновку сформульовані загальні висновки, тема не розкрита, робота не відповідає обсягу, список літератури понад 5 пунктів, з них менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел.
	4 бали	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	5 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема в цілому розкрита, проте частина значимої інформації не ввійшла в зміст реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	6 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, розкрита актуальність теми, в аналітичній частині

	<p>подано опис основної проблеми, представлена основна література по темі, у висновку сформульовані загальні висновки, тема повністю розкрита, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота ретельно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.</p>
7 балів	<p>Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 50 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.</p>
8 балів	<p>Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті дотримана структура написання реферату, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.</p>
9 балів	<p>Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті</p>

		присутнє оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 8 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
	10 балів	Реферат виконаний самостійно і відповідає обсягу, обґрунтовано актуальність обраної теми, повно і чітко представлені основні теоретичні поняття, в аналітичній частині дано повноцінний аналіз проблеми, що досліджується, її всебічне висвітлення, у висновку сформульовані розгорнуті висновки, тема повністю розкрита, в рефераті присутня оригінальна ідея аналізу або структурування матеріалу, список літератури понад 10 пунктів, з них не менше 60 % найменувань за останні 5 років, кількість Інтернет-документів не перевищує 15 % загальної кількості списку джерел, робота грамотно оформлена і представлена до перевірки у визначений викладачем термін.
Підсумковий тест	0-20 балів	Робота складається з 20 тестових питань, кожне з яких має лише одну правильну відповідь, що оцінюється в 1 бал.

### Критерії оцінювання підсумкового контролю (екзамен)

бали	Критерії
0 балів	Відповіді на запитання відсутні.
1–5 балів	Відповіді на запитання неповні, невпевнені. Відсутні приклади практичного використання.
6–10 балів	Здобувач вищої освіти не вміє логічно думати, робити власні висновки. Відповіді на запитання формальні, книжкові. Не наведено прикладів практичного використання в освітньому процесі
11–15 балів	Відповіді на запитання загалом правильні, проте наявні помилки у визначеннях. Здобувач вищої освіти намагається робити власні висновки, наводить приклади практичного використання в освітньому процесі.
16–20 балів	Здобувач вищої освіти вміє розмірковувати, робити власні висновки. Відповіді на запитання повні, обґрунтовані, логічно побудовані, з прикладами практичного використання.

## Критерії оцінювання за всіма видами контролю

Сума балів	Критерії оцінки
Відмінно (90–100 А)	<p>Здобувач вищої освіти має ґрунтовні знання про науково обґрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. На високому рівні визначає загальні і специфічні закономірності державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту; розкриває сутність та зміст основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; виокремлює спільні риси і закономірності історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу; пояснює історію кодифікації права України та наслідки кодифікаційних процесів. Усні відповіді повні, логічні й обґрунтовані. На високому рівні вмiє: виявляти закономірності виникнення та історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати обґрунтовані судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України; аналізувати основні факти, явища, процеси, визначати їх причини та наслідки для державно-правового розвитку України; оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України. Виявляє вміння пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати і тлумачити норми фундаментальних галузей права; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів їх розв'язання. Виявляє творчий підхід у використанні державно-правового досвіду для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>
Добре (82–89 В)	<p>Здобувач вищої освіти має достатні знання про науково обґрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. Виявляє розуміння загальних і специфічних</p>

	<p>закономірностей державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту; сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права. Обізнаний про спільні риси і закономірності історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу; історію кодифікації права України та наслідки кодифікаційних процесів. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. На достатньому рівні володіє вміннями виявляти закономірності виникнення та історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати власні судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України. Під час проведення аналізу основних фактів, явищ, процесів, визначення їх причини та наслідків для державно-правового розвитку України виявляє невпевненість. У цілому вміє оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів їх розв'язання; аналізувати і тлумачити норми фундаментальних галузей права, однак потребує незначної допомоги з боку викладача. Достатньо усвідомлено використовує державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>
<p>Добре (74–81 С)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має знання про науково обґрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. У визначенні загальних і специфічних закономірностей державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту припускається певних помилок. Визначення сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; спільних рис і закономірностей історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу викликає певні труднощі. Не завжди виявляє розуміння історії кодифікації права України та наслідки кодифікаційних процесів. Усні відповіді повні, логічні, натомість не завжди обґрунтовані. На середньому рівні володіє вміннями виявляти закономірності виникнення та</p>

	<p>історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати власні судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України, натомість аналіз основних фактів, явищ, процесів, визначення їх причини та наслідків для державно-правового розвитку України викликає певні труднощі. Не завжди вміє оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обгрунтоване бачення шляхів їх розв'язання; аналізувати і тлумачити норми фундаментальних галузей права та потребує допомоги з боку викладача. Не завжди адекватно використовує державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>
<p>Задовільно (64–73 D)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має недостатні знання про науково обгрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. У визначенні загальних і специфічних закономірностей державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту припускається значних помилок. На задовільному рівні знає сутність та зміст основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права. Визначення спільних рис і закономірностей історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу; розуміння історії кодифікації права України та наслідків кодифікаційних процесів викликає труднощі. Усні відповіді не повні, здобувач вищої освіти ускладнюється в їх обгрунтуванні. На задовільному рівні володіє вміннями виявляти закономірності виникнення та історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати власні судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України. Аналіз основних фактів, явищ, процесів, визначення їх причини та наслідків для державно-правового розвитку України викликає значні труднощі. Не завжди виявляє</p>

	<p>вміння оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів їх розв'язання. Під час аналізу і тлумачення норми фундаментальних галузей права потребує значної допомоги з боку викладача. Не адекватно використовує державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>
<p>Задовільно (60–63 Е)</p>	<p>Здобувач вищої освіти на репродуктивному рівні має знання про науково обґрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. У визначенні загальних і специфічних закономірностей державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту припускається суттєвих помилок. На низькому рівні знає сутність та зміст основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права; історію кодифікації права України та наслідки кодифікаційних процесів. Визначення спільних рис і закономірностей історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу викликає значні труднощі. Усні відповіді не повні й не обґрунтовані. На низькому рівні володіє вміннями виявляти закономірності виникнення та історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати власні судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України. Аналіз основних фактів, явищ, процесів, визначення їх причини та наслідків для державно-правового розвитку України викликає значні труднощі. Не завжди доцільно вміє оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів їх розв'язання. Проведення аналізу і тлумачення норми фундаментальних галузей права потребує суттєвої допомоги. Не вміє використовувати державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>



<p>Незадовільно (35–59 FX)</p>	<p>Здобувач вищої освіти має фрагментарні знання про науково обґрунтовану періодизацію державно-правового розвитку України; конкретні процеси формування та розвитку державно-правових інститутів і явищ України та їх хронологію в історичному просторі; основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи. У визначенні загальних і специфічних закономірностей державно-правового розвитку України на певному історичному періоді з розумінням професійного та суспільного контексту припускається грубих помилок. Не володіє знаннями щодо сутності та змісту основних правових інститутів і норм фундаментальних галузей права. У визначенні спільних рис і закономірностей історико-правового розвитку правової системи України і інших держав світу припускається грубих помилок. Не виявляє розуміння історії кодифікації права України та наслідки кодифікаційних процесів. Усні відповіді часткові, не обґрунтовані. Не володіє вміннями виявляти закономірності виникнення та історичного розвитку державності і права на теренах сучасної України на основі інформації, отриманої з різних джерел, формулювати та висловлювати власні судження; характеризувати основні державно-правові інститути і соціально-політичні системами у конкретний історичний період розвитку України. Під час аналізу основних фактів, явищ, процесів, визначення їх причини та наслідків для державно-правового розвитку України припускається грубих помилок. Не вміє оцінювати роль суб'єктивних і об'єктивних чинників в історичному процесі, подіях і явищах вітчизняної історії з розумінням професійного та суспільного контексту; пояснювати роль і значення історичних пам'яток права України; аналізувати правові проблеми і демонструвати власне обґрунтоване бачення шляхів їх розв'язання. Епізодично виявляє вміння аналізувати і тлумачити норми фундаментальних галузей права. Не вміє доцільно використовувати державно-правовий досвід для вирішення актуальних проблем сьогодення.</p>
------------------------------------	---

### **Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання**

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання є: екзамен; стандартизовані тести; доповідь з комп'ютерною презентацією / реферат; завдання для самостійної роботи.

**Розподіл балів, які отримують здобувачі за результатами поточного і підсумкового контролю**

Поточний контроль (практичні (семінарські, лабораторні) заняття, самостійна робота, контрольні модульні роботи, навчально-дослідні завдання тощо)					Екзамен	Сума
Модулі	Бали	Разом	Підсумковий тест	ІНДЗ		
Змістовий модуль 1. Вступ до курсу. Держава і право України від найдавніших часів до середини XIV ст.			0-20	0-10	0-20	0–100
Тема 1.	0-2	0-10				
Тема 2.	0-2					
Тема 3.	0-2					
Тема 4.	0-2					
Тема 5.	0-2					
Змістовий модуль 2. Держава і право України з середини XIV ст. до кінця XVIII ст.						
Тема 6.	0-2	0-10				
Тема 7.	0-2					
Тема 8.	0-2					
Тема 9.	0-2					
Тема 10.	0-2					
Змістовий модуль 3. Держава і право України з кінця XVIII ст. на початку XIX ст.						
Тема 11.	0-2	0-6				
Тема 12.	0-2					
Тема 13.	0-2					
Змістовий модуль 4. Держава і право України в 1917–1920-і рр.						
Тема 14.	0-3	0-7				
Тема 15.	0-2					
Тема 16.	0-2					
Змістовий модуль 5. Держава і право України в 30-і – першій половині 80-х рр. XX ст.						
Тема 17.	0-2	0-8				
Тема 18.	0-2					
Тема 19.	0-2					
Тема 20.	0-2					

Змістовий модуль 6. Держава і право України з середини 80-х рр. ХХ ст. – по теперішній час.					
Тема 21.	0-2	0-9			
Тема 22.	0-2				
Тема 23.	0-3				
Тема 24.	0-2				

**Розрахунок балів, які отримують здобувачі вищої освіти за результатами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота) з дисципліни «Історія держави і права України»**

Модулі	Вид діяльності	Бали	Середньо-зважений бал
Змістовний модуль 1	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 5	50	10
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 5		
Змістовний модуль 2	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 5	50	10
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 5		
Змістовний модуль 3	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 3	30	6
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 3		
Змістовний модуль 4	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 4	35	7
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 3		
Змістовний модуль 5	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 4	40	8
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 4		
Змістовний модуль 6	Робота на практичному занятті (5 балів): кількість занять - 5	45	9
	Виконання самостійної роботи (5 балів): кількість завдань - 4		
Загальна кількість балів		250	50

Розрахунок балів за видами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота) за кожною темою змістовного модуля робиться в такий спосіб:

*Крок 1. Підрахунок загальної кількості балів за кожним змістовним*

модулем:

(кількість практичних занять ділиться на максимальну кількість балів за цим видом роботи) + (кількість завдань для самостійної роботи ділиться на максимальну кількість балів за цим видом роботи).

*Крок 2. Підрахунок вагового коефіцієнту:*

загальна кількість балів за усіма змістовними модулями ділиться на максимальний пороговий рівень за видами поточного контролю (практичні заняття, самостійна робота).  $250:50=5$ .

*Крок 3. Підрахунок середньозваженого балу за кожним окремим змістовним модулем:*

Загальна кількість балів за змістовним модулем ділиться на вагомий коефіцієнт.

*Крок 4. Розрахунок балів за кожною темою змістовних модулів:*

середньозважений бал за кожним окремим змістовним модулем ділиться на кількість в ньому тем.

**Таблиця відповідності шкал оцінювання  
навчальних досягнень здобувачів вищої освіти**

Показник успішності (у балах)	Оцінка за шкалою ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90–100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82–89	B (дуже добре)	добре	
74–81	C (добре)		
64–73	D (задовільно)	задовільно	
60–63	E (достатньо)		
35–59	FX (незадовільно з можливістю повторного складання семестрового контролю)	незадовільно (з можливістю повторного складання)	не зараховано (з можливістю повторного складання)
0–34	F (незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	незадовільно (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)	не зараховано (з обов'язковим повторним вивченням дисципліни)

## РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

### Основна література

1. Заруба В. М. Історія держави і права України : навч. посіб. для студентів вищих навч. закл. Київ : Істина, 2006. 416 с. URL: <https://histua.com/knigi/istoriya-derzhavi-i-prava-ukraini-zaruba>
2. Захарченко П. Історія держави і права України : підручник. Київ : Атіка, 2004. 368 с. URL: [http://sites.znu.edu.ua/ua\\_statehood\\_history/sereda/Microsoft\\_Word\\_-\\_zakharchenko\\_p\\_storVya\\_derzhavi\\_V\\_prava\\_ukraini.pdf](http://sites.znu.edu.ua/ua_statehood_history/sereda/Microsoft_Word_-_zakharchenko_p_storVya_derzhavi_V_prava_ukraini.pdf)
3. Іванов В. М. Історія держави і права України : підручник. Київ : КУП НАНУ, 2013. 892 с. URL: [https://royallib.com/book/vanov\\_v/storya\\_dergavi\\_prava\\_ukraini\\_pdruchnik.html](https://royallib.com/book/vanov_v/storya_dergavi_prava_ukraini_pdruchnik.html)
4. Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, В. М. Єрмоленко, В. О. Рум'янцев та ін. ; за ред. В. Д. Гончаренко. Харків : Право, 2013. 704 с.
5. Історія держави і права України : підручник / В. Д. Гончаренко, А. Й. Рогожин, О. Д. Святоцький та ін. ; за ред. В. Я. Тація, А. Й. Рогожина, В. Д. Гончаренка. У 2-х томах. Київ : Концерн «Видавничий Дім «Ін Юре», 2003. Т. 1. 656 с. ; Т. 2. 580 с. URL: <https://studfile.net/preview/5777679/>
6. Історія держави та права України : підручник / О. М. Головка, В. А. Греченко, О. А. Гавриленко, І. А. Логвиненко, С. Ю. Обрусна, В. Є. Кириченко та ін. ; за ред. О. М. Бандурки. Харків : Майдан, 2018. 640 с.
7. Калашніков В. М., Кривчик Г. Г., Марков К. А. Історія держави і права України : навч. посіб. / за ред. В. М. Калашнікова. Дніпропетровськ, 2012. 261 с. URL: <http://ir.nmu.org.ua/bitstream/handle/123456789/1962/%D0%9D%D0%A2%D0%91452179.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
8. Музиченко П. П. Історія держави і права України : навч. посіб. 6-те вид., перероб. і доп. Київ : Знання, 2007. 471 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/60864-83-derjavniy-lad.html>
9. Орленко В. І., Орленко В. В. Історія держави і права України : навч. посіб. Київ : Київ. нац. торг.-екон. ун-т., 2012. 487 с. URL: <https://lawbook.online/derjavi-prava-istoriya/suspilno-politichniy-lad-pravo-ukrajini-period-65175.html>
10. Терлюк І. Я. Історія держави і права України : навч. посіб. Київ : Атіка, 2011. 944 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/61114-derjavnst-rus-u-mongolotatarsku-dobu.html>
11. Тищик Б. Й., Бойко І. Й. Історія держави і права України. Академічний курс : підручник Київ : Ін Юре, 2015. 808 с. URL: [https://pidruchniki.com/75232/pravo/istoriya\\_derzhavi\\_i\\_prava\\_ukrayini](https://pidruchniki.com/75232/pravo/istoriya_derzhavi_i_prava_ukrayini)
12. Трофанчук Г. І. Історія держави та права України : навч. посіб. Київ : Юрінком Інтер, 2016. 568 с. URL: <https://westudents.com.ua/glavy/61557-2->

[vozzdnannya-ukranskogo-narodu-v-diny-derjav.html](http://vozzdnannya-ukranskogo-narodu-v-diny-derjav.html)

13. Хрестоматія з історії держави і права України : навч. посіб. ; вид. 2-ге, перероб. і доп. ; у 2-х т. / за ред. В. Д. Гончаренка. Київ : Видавничий дім «Ін Юре», 2000. Т.1. 472 с. ; Т. 2. 728 с.
14. Історія держави і права України. Словник термінів і понять / В. В. Щукін, Н. В. Сугацька, А. М. Павлюк ; під ред. М. М. Шитюка. Київ : Кондор, 2011. 284 с. URL: <https://www.academia.edu/40950427/>

### Допоміжна література

1. Акт проголошення незалежності України: Прийнятий Верховною Радою України 24 серпня 1991 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1991. № 38.
2. Бойко І. Й. Держава і право Гетьманщини : навч. посіб. Львів : Світ, 2000. 118 с.
3. Бунятян К. П. Давнє населення України : навч. посіб. Київ : Либідь, 1999. 228 с.
4. Верстюк В. Ф., Дзюба О. М., Непринцев В. Ф. Україна від найдавніших часів до сьогодні. Хронологічний довідник. Київ : Наукова думка, 1995. 688 с.
5. Гавриленко О. А. Історія держави і права України: стародавня доба : навч. посіб. Харків : ХНУВС, 2011. 64 с.
6. Гедікова Н. П. Право и гарантии его обеспечения в современных условиях формирования правового государства в Украине: политико-правовой анализ. *Перспективи*. 2007. № 1 (37). С. 29–35.
7. Гедікова Н. П. Практика ліберального реформування радянської системи як передумова формування сучасної української реальності. *Сучасна українська політика: політики і політологи про неї*. Київ ; Миколаїв, 2008. Вип. 14. С. 41–49.
8. Гедікова Н. П. Сучасний етап державотворення в Україні: досягнення та перспективи розвитку. *Політикус*. 2018. № 5-6. С. 46–50.
9. Давня історія України : навч. посіб. ; у 2-х кн. / П. П. Толочко (керівник авт. колективу), Д. Н. Козак, С. Д. Крижицький, О. П. Моця та ін. Київ : «Либідь». Кн. 1. 1994. 240 с. ; Кн. 2. 1995. 224 с.
10. Декларація про державний суверенітет України: Прийнята Верховною Радою України 16 липня 1990 р. *Нове законодавство України*. Київ, 1992. Вип. 1.
11. Історія української Конституції / упоряд. А. Слюсаренко, М. Томенко. Київ : Право, 1997. 441 с.
12. Конституційні акти України 1917–1920: невідомі конституції України / відп. ред. Ю. Д. Прилюк. Київ : Філософська і соціальна думка, 1992. 272 с.
13. Конституції і конституційні акти України. Історія і сучасність / Ю. С. Шемшученко (відп. ред.), І. О. Кресіна (упоряд.). 2-е вид. Київ, 2006. 310 с.
14. Конституція України : офіц. текст. від 28.06.1996 № 254к/96-вр; у поточній редакції. *Законодавство України*. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>
15. Копиленко О. Л. Держава і право України, 1917–1920 : навч. посіб. Київ : Либідь, 1997.

16. Кузьминець О. В., Калиновський В. Історія держави і права України : навч. посіб. Київ : Україна, 2005. 448 с.
17. Кульчицький В. С., Тищик Б. Й. Історія держави і права України : підручник. Київ : Вид дім «Ін Юре», 2007. 624 с.
18. Серета А. М. Історія держави і права України : навч. посіб. Запоріжжя : Зеленкевич Л. П. ; Суми : Унів. кн., 2010. Ч. 1. 331 с.
19. Терещенко Ю. Україна і європейський світ. Нарис історії від утворення Старокиївської держави до кінця XVI ст. : навч. посіб. для вузів. Київ : Перун, 1996. 496 с.
20. Терлюк І. Я., Забзалюк Д. Є. Історія держави і права Середньовічної України : навч. посіб. Львів : Каменяр, 2010. 232 с.
21. Терлюк І. Я., Флис І. М. Політико-правова доктрина козацького державотворення: нарис історії української державної ідеї. Львів : Вид-во Тараса Сороки, 2008. 300 с.
22. Тетарчук І., Дяків Т. Історія держави і права України : навч. посіб. для підготовки до іспитів. Київ : Центр учбової літератури, 2017. 214 с.
23. Трофімук М. Конституція Української Гетьманської Держави. Львів; Київ, 1997. 159 с.
24. Угода про створення Співдружності Незалежних Держав. *Голос України*. 1991. 10 груд.
25. Футей Б. Становлення правової держави в Україні, 1991–2005. Київ : Юрінком Інтер, 2005.
26. Хаустова М. Г. Національна правова система за умов розбудови правової демократичної державності в Україні : монографія. Харків : Право, 2008. 160 с.

### **Інформаційні ресурси в інтернеті**

1. Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського : офіційний сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua/>
2. Національна парламентська бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://nplu.org/>
3. Державна науково-технічна бібліотека України : офіційний сайт. URL: <http://www.gntb.gov.ua/ua/>
4. Бібліотека Університету Ушинського : офіційний сайт. URL: <http://library.pdpu.edu.ua>

## СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Положення про організацію освітнього процесу для здобувачів вищої освіти за першим (бакалаврським) та другим (магістерським) рівнями в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 21.05.2020 р. URL: [https://pdpu.edu.ua/doc/norm\\_doc/P002\\_2020.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P002_2020.pdf)
2. Положення про організацію самостійної роботи студентів Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 25.07.2020 р. URL: [https://pdpu.edu.ua/doc/norm\\_doc/P112.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P112.pdf)
3. Положення про організацію контролю та оцінювання знань студентів Державного закладу "Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» від 27.02.2020 р. URL: [https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/polojennia/org\\_kontrol.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/universitet/yakist/polojennia/org_kontrol.pdf)
4. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу в Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 26.04.2018 р. URL: [https://pdpu.edu.ua/doc/norm\\_doc/P101.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P101.pdf)
5. Положення про порядок виявлення та встановлення фактів недоброчесності у Державному закладі «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» : від 31.10.2019 р. URL: [https://pdpu.edu.ua/doc/norm\\_doc/P102.pdf](https://pdpu.edu.ua/doc/norm_doc/P102.pdf)



**Додаток А**

*Приклад титульної сторінки ІНДЗ*

**Міністерство освіти і науки України  
Державний заклад «Південноукраїнський національний  
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»**

Соціально-гуманітарний факультет  
Кафедра політичних наук і права

Індивідуальне навчально-дослідне завдання

---

(доповідь з презентацією/реферат)

з дисципліни « \_\_\_\_\_ »  
(назва дисципліни)

на тему: « \_\_\_\_\_ »  
(назва теми)

Здобувача (ки) вищої освіти \_\_\_\_ курсу  
\_\_\_\_\_ групи  
спеціальності \_\_\_\_\_

---

(прізвище та ініціали)

Викладач: \_\_\_\_\_

Одеса – 20\_\_ року

*Навчально-методичне видання*

**Гедікова Наталя Пилипівна**

**Методичні рекомендації до самостійної роботи та виконання  
індивідуального навчально-дослідного завдання  
з дисципліни «Історія держави і права України»  
для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти  
галузі знань 08 «Право» спеціальності 081 «Право»**